

67931 *secret*
VASILE M. KOGĂLNICEANU.

BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

21.151
secret

Donația N. ZAHARIA

POLITICA ROMÂNILOR FAȚĂ DE UNGURI

757482

BUCUREȘTI

Institutul de Arte Grafice CAROL GÖBL, S-sor Ion St. Rasidescu

16, Strada Doamnei, 16

27.582

1910

956

Biblioteca Centrală Universitară
Cota 61431
Inventar 157482

SOCIETATEA ROMÂNIA

ȘTIINȚA DE ÎNGURURI

RC 29/03

B.C.U. Bucuresti

C157482

BUCUREȘTI

Știința de Îngururi, vol. 1, 1962, 100 p., 16 cm, 1000 exemplare

Publicat de Editura Științifică și Enciclopedică

1962

323.1

MOTTO:

Eu priyesc ca Patrie a mea toată acea întindere de loc unde se vorbește românește și ca Istorie națională: istoria Moldovei în tregi, înainte de sfârșirea ei, a Valahiei și a fraților din Transilvania.

Mihail Kogălniceanu.

Cuvânt introdător la cursul de Istorie națională, rostit la 24 Noembrie 1843 la Academia Mihăileană din Iași.

POLITICA ROMÂNILOR FAȚĂ DE UNGURI DUPĂ ALEGERI (1)

Alegerile din Ungaria, modul cum au fost conduse și rezultatele lor dau prilej să se judece vechia chestiune a naționalităților din Ungaria și, în special, chestiunea națională românească din Transilvania și Ungaria cu elemente noi. —

Un prim rezultat isbitor al acestor alegeri — interesant de notat — este cece observă „Neue Freie Presse“ din 25 Iunie st. n.: „că majoritatea guvernului ungar este azi de 275 contra 110 mandate opoziționiste, exact aceleași cifre cu care s'a votat în 1867 dualismul“. In patruzeci și trei de ani deci de politică greșită maghiară și după grozave lupte zadarnice, situația a rămas aceeași... adică infructuoasă.

Alegerile acestea au fost făcute, după cum este de mult uzul în Ungaria, de către *guvern*. Pentru cititorii din apusul Europei, puțin familiarizați cu obiceiurile politice maghiare, lucrul va părea curios. Ei știu că alegerile se fac de regulă de către cetățeni. In Ungaria însă este altfel; guvernele și în special guvernul actual a vrut să-și compue o majoritate și pentru aceasta a fost suficient să nu aibe scrupule. Acest guvern a întrebuițat și abuzat de o potrivă de două mijloace: cel al corupțiunii sub toate formele, dela numirea în posturi și înlesnirea de concesiuni, până la mituirea deadreptul cu bani și, al doilea, intimidarea prin întrebuițarea brutalității. Guvernul actual unguresc a întrebuițat ambele aceste mijloace

(1) Extras din «Revue de Roumanie» No. 5, Iunie—Iulie 1910.

cu o lipsă de scrupule care a făcut ca chiar *un maghiar*, președintele de vârstă, domnul Madarasz, să spue la deschiderea Camerei că Parlamentul acesta este eșit dintr'o siluire a voinței corpului electoral.

Intransigența guvernului a avut în vedere pe nemaghiari și mai ales pe candidații români. Circumscripțiile electorale opoziționiste au fost puse în stare de asediu. Dar ceea ce s'a petrecut, ca sălbăticie, în circumscripțiile românești, întrece tot ce se poate imagina ca exces și brutalitate în materia aceasta; țările cari ar voi să învețe arta de a înlătura cu totul sistemul reprezentativ și a face să se aleagă numai candidați oficiali, ar trebui să trimeată misiuni de studii în Ungaria. Metodele întrebuițate aci sunt ajunse la perfecțiune. Guvernul unguresc a mers până acolo încât, cu aprobarea împăratului Austriei — care datoră naționalităților sprijin și protecțiune — nu s'a dat îndărăt dela un fapt extraordinar de grav: a ordonat să se aducă armata din Austria pentru a silui pe alegătorii nemaghiari. Reichsratul din Viena a protestat contra faptului, care eră consumat, dar el ar fi putut fi evitat dacă împăratul n'ar fi admis ca să se nimicească naționalitățile.

Liga pentru unitatea culturală a românilor, a adunat, asupra ultimelor alegeri, un material de fapte sigure și le-a publicat într'o broșură specială, care va fi răspândită în Europa întregă.

Documentele pe cari le-a strâns Liga, sunt foarte importante. Ele vor servi la edificarea opiniei publice europene, căreia i s'a dat putința să judece cum înțelege guvernul unguresc libertatea.

Liga a făcut foarte bine c'a dat publicității documentele în cauză. Aceasta eră o chestiune de datorie și de conștiință. Aceasta mai eră impus și de lupta pe care elementul românesc este silit s'o ducă. Românii sunt în luptă cu ungurii. Sunt două națiuni față în față.

Lupta aceasta nu este ceva întâmplător sau trecător, un conflict isvorit din interese sau pasiuni menite să dispară într'un timp mai mult sau mai puțin apropiat. Din contra, cu cât va trece timp, cu atâta lupta va deveni mai aprigă, mai aspră și mai puțin îndurătoare. Aceasta este în firea lucrurilor — și pentru ce este așa, voiu arăta mai încolo.

Întâiu de toate, țin să lămuresc că românii nu sunt pentru luptă de dragul luptei. Din potrivă, românii, atât de aci, din regatul României, cât și de dincolo, din Transilvania și Ungaria, sunt pentru o înțelegere frățească cu ungurii. Punctul de vedere al românilor — zicem al românilor în general, fiindcă, deși românii din regat nu se amestecă în politica de dincolo, totuși ca mod general de a înțelege lucrurile din Ungaria, suntem cu toții de acord — este foarte simplu. Românii spun: Ungaria este un stat poliglot și polietnic; el este locuit de mai multe

națiuni. În mod firesc, românii trag de aci toate consecințele; adică, ei cer: votul universal, direct, egal și secret, pentru ca puterea politică a fiecărei naționalități să se poată desvolta și afirmă în toată voia; cer libertatea și egalizarea limbilor în administrație, justiție și școală, libertatea deplină a cultului; libertatea deplină pentru a putea, pe baza națională, să progreseze pe cale culturală și economică. Cu un cuvânt, în cadrul statului și teritoriului Ungariei, românii au dreptul la libera expansiune națională a poporului lor.

La această cerere, ungurii răspund în mod negativ. Ei nu voiesc a recunoaște drepturile naționalităților; ei nu vor să recunoască decât existența unui stat *național maghiar*. Și fiindcă un stat național maghiar nu există, ei vor să-l creeze de azi înainte, tăind în viu, desnaționalizând și maghiarizând.

Românii au de partea lor realitatea; ei clădesc pe ceea ce este. Ungurii aleargă după o fantasmagorie. Ei își cheltuesc puterile și puterile statului pentru a realiza ceea ce nu se poate realiza azi: desnaționalizarea a milioane de cetățeni. Proportțiunea numerică între unguri și naționalități este aceasta: 8 milioane unguri (în cifra aceasta intră și evreeii) și 10 milioane naționalități, dintre cari aproape 4 milioane români. Singura indicare a acestor cifre arată absurditatea utopiei maghiare.

În vremea noastră, care este vremea afirmării principiului naționalității, încercările de desnaționalizare sunt menite unui eșec sigur. Nu există armă în contra conștiinței naționale, odată trezită. Prigonirile, în loc să ducă la reușită, nu fac decât să aprinză și mai mult sufletele, să pasioneze mințile și să împingă conducători și mase la martir și eroism.

Ungurii însă nu vor să știe de toate acestea. Ideia unui stat național maghiar a ajuns la ei o idee fixă. Cu toate că, în fond, își zic, neliniștiți, că ideia este irealizabilă, totuși nu au puterea să se lase de dânsa și să urmeze o politică conform cu starea de lucruri dată. Ei își închipuesc că prigonirile, intimidările, coruperile, desbinările printre români prin trădări, sau colonizările de unguri prin ținuturile locuite în mod compact de români, vor duce, dacă nu la o realizare integrală a aspirațiilor lor, dar cel puțin la o întindere a puterii naționale maghiare. Mulți din unguri cred că o politică de desnaționalizare, dusă vreme de decenii cu metodă și stăruință, fără slăbire și fără scrupule, va avea de urmare o slăbire pronunțată a românismului și o întărire în consecință a națiunii ungare.

Acî și este, după mine unul, primejdia și în direcția apărării loviturilor pornite din politica aceasta, ar trebui cred eu, dusă politica românească. Pentru a preciza și mai bine gândirea mea, repet: nu de o înfrângere a naționalității românești în Transilvania și Ungaria mă tem; aceasta este o imposibilitate. Mă tem însă de o slăbire a poporului românesc de

dincolo, de o dislocare de puteri, favorabilă într'o măsură prea mare unguirilor și păgubitoare neamului meu.

Am să mă explic îndată. Înainte de a mă explica însă, cer voe să arăt care a fost părerea lui Mihail Kogălniceanu în chestiunea aceasta. Într'o scrisoare publicată de „Gazeta Transilvaniei“ la 1 Ianuarie 1888, cu prilegiul jubileului de 50 de ani de existență al acestui ziar, el spune:

„Cu toții simțim, în inima fiecărui din noi există durere de a vedea politica greșită și funestă ce se urmărește în contra românilor de către concetățenii noștri maghiari, politică mai înainte de toate funestă însuși statului ungar!“

„Totdeauna am avut simpatii vii pentru națiunea maghiară, dar asemenea pururea am deplâns linia de purtare a o mare parte de maghiari către români, concetățeni ai lor; sentimentele mele au corespuns pururea actelor mele. Când în 1868, — sunt acum douăzeci de ani — am vizitat Parlamentul Ungariei, câte capete n'am recunoscut cari în 1860 se refugiaseră în Moldova și pe cari eu, prim-ministru al lui Cuza-Vodă le-am refuzat găzilor guvernului absolutist, ce atunci domnea în Budapesta ca și în Viena“.

„Când prefectul de Galați, în 1860, voiă să predea consulului austriac pe refugiații Vidasz și Berzenczey, comitele săcuilor, și când aceștia iarna, îmbrăcați numai cu un atila de vară, au venit la Iași, eu pe răspunderea mea le-am dat un *sauf-conduit*, i-am îmbrăcat cu însuși blănele mele și în trăsura mea i-am înapoiat la Galați, unde au urmat a petrece în liniște sub protecțiunea drapelului român, cu toate protestările și amenințările reprezentantului Austriei“.

„Această linie de purtare ospitalieră, mi-a fost dictată prin crezul politic ce-l profesez și astăzi că acei cari predică înfrățirea între popoarele Ungariei, prin egala îndrituire și respectare a drepturilor naționalităților nemaghiare de sub coroana sfântului Ștefan, lucrează pentru întărirea și înflorirea statului Ungariei; și, din contra, acei ce împilează pe români, acei ce doresc a stinge naționalitatea română din Ardeal și Banat sunt mai mult dușmanii prezentului și viitorului Ungariei decât ai însuși românilor“.

„In aceste sentimente cari, cred că — curând sau târziu — vor fi împărtășite nu numai de adevărații oameni de stat ai Ungariei, dar și de adevărații ei ziariști, vă reînnoesc felicitările mele, urările mele călduroase și sincere la frumoasa voastră serbare“.

„Regret din suflet că nu sunt decât cu inima în mijlocul acelora cari serbează jubileul „Gazetei Transilvaniei“.

„Ca concluziune doresc ca „Gazeta“, să ajungă la jubileul său de o sută de ani!“

„Facă Dumnezeu și energia voastră ca acel jubileu să se serbeze în mijlocul unei națiuni fericite, adică ajunsă la culmea împlinirii dreptelor sale aspirațiuni! Numai astfel națiunea română, de peste Carpați, alături de națiunea maghiară, având ambele aceleași drepturi și îndatoriri, va lucra împreună la întărirea și gloria patriei comune: *Ungaria devenită atunci aliată României*“.

Înainte cu doi ani, Mihail Kogălniceanu desvoltase în fața Camerei o interpelare (11 Februarie 1886) în care arătă care trebuie să fie atitudinea românilor față de Ungaria. Vom da, într'unul din numerile viitoare ale revistei, o traducere a părților principale din acest discurs, care arată, într'un mod minunat, cu o claritate desăvârșită și cu o autoritate pe care

numai Mihail Kogălniceanu putea s'o aibe — fiindcă el, în 1860, ca prim-ministru, și înainte încă, adusese Ungariei servicii foarte mari — care este punctul de vedere românesc față de politica unghurească. El se poate rezuma în câteva cuvinte: pace și frăție cu ungurii, dar pe baza dreptului, pentru naționalitatea română, de a se desvoltă în plină libertate. Pace și chiar alianță cu ungurii, fiindcă ea este impusă de situațiunea geografică și de împrejurări. Românii și ungurii sunt națiuni mici și fără de sprijin în afară, înconjurate de popoare mari și puternice. Ei sunt avizați la sprijin reciproc și trebuie să tindă la unire sinceră. Miezul politicei atât în Ungaria cât și în Austria, este și rămâne chestiunea naționalităților. Ungurii cred însă că sunt superiori germanilor din Austria, fiindcă știu să ție în frâu naționalitățile. Dar se înșeală. Evoluțiunea care a avut loc în Austria, va avea loc și în Ungaria și popoarele din imperiul habsburgic vor sfârși prin a se grupă în uniuni libere și trainice ca în Elveția.

Ungurii, când aud de o stare de lucruri ca în Elveția, devin furioși. Ei au oroare până și de gândul acesta. Dar în Europa veacului XX-lea nu mai este loc pentru stăpâniri asupritoare și pentru violare de conștiinți.

Nu sunt xenofob, cu atât mai puțin maghiarofob. Din contra. În cursul activității mele publicistice, nu odată am scris și propagat pentru o unire a României cu Ungaria, fiindcă pornind dela aceleași idei ca și Mihail Kogălniceanu, mi-am dat seamă că unirea românilor cu ungurii pentru apărarea comună este o chestiune de viață pentru ambele popoare. Am zis însă și o repet: unirea aceasta nu se poate face fără de o egalizare în drepturi și în situație a celor două națiuni. Românii n'ar putea nici odată să primească o alianță, în condițiuni ca cele de acum.

Aceasta a fost părerea lui Mihail Kogălniceanu, aceasta o spun toți românii, aceasta o spunem și noi. Nu există o *altă* politică românească, fiindcă nu poate să existe alta. Politica românească față de Ungaria este una și aceeași, a fost una și aceeași în trecut și va fi și în viitor tot astfel. Ea este o politică în linie dreaptă, simplă și cu un scop cunoscut. Unii în Ungaria, spun: sunteți excesivi, exigenți, treceți măsura cu revindicările voastre, nu sunteți „moderați”, și nu voiți sau nu cereți concesiuni.

Cine pune chestia așa, o pune rău. Căci, ce însemnează moderațiune sau concesiuni în chestiuni naționale? Nu se poate cere unui popor să se sinucidă naționalicește. Fiecare popor are dreptul să trăiască și să se desvolte pe temeliile lui naționale. Acesta este punctul de vedere fundamental, dela care decurg toate celelalte; acesta este principiul, cu care nu încape tocmeală, fiindcă orice tocmeală, orice concesiune sau orice moderațiune, însemnează o micșorare a dreptului național, o scă-

dere, într'o direcțiune sau alta, a vieții naționale, a moralului național și a puterii, în prezent sau în viitor, a poporului.

În chestiunea aceasta, nu încap moderatiune; cuvântul sau ideea nu au nici un sens; nu se pot aplica problemei. În politică sau în viața practică pot exista compromisuri, poate fi radicalism sau moderatiune; se pot încheia transacțiuni. În chestiunile naționale, toate aceste stări sufletești sau combinațiuni de forțe nu își au locul. Ele nu își au locul, fiindcă ceea ce este la temelia chestiunilor naționale, nu se aseamănă cu nici o revendicare de ordin politic sau social; revendicările aceste sunt de o natură cu totul deosebită decât cele de ordin național. Aceste din urmă vin din adâncul sufletului; sunt porniri imateriale, porniri de ale inimei și conștiinței, ale firei întregi. Din cauza aceasta, poporul care luptă pentru drepturi naționale luptă până la capăt, până la biruința totală, adică până la emanciparea desăvârșită din punct de vedere național.

Ungurii nu vor să înțeleagă aceasta. Ei cred, în mod naiv, că dacă reușesc să atragă din când în când pe câțiva ambițioși sau ariviști de partea lor și le zic „moderați“, au câștigat într'adevăr ceva împotriva ideii naționale românești. Moderatiuni sau maghiarizații nu pot avea ființă în politica *românească* de peste munți, fiindcă, după cum am arătat, în chestiuni naționale, nu încap târguiala pe mai mult ori mai puțin. De altfel, toate încercările făcute până acum de maghiari de a înjgheba o grupare românească zisă „moderată“, care să pue piedică politicei tradiționale de revendicări a românilor, n'au isbutit. Motivul este foarte simplu și numai cine judecă lucrurile la suprafață nu-și poate d'a seamă de dânsul. Motivul este că ungurii nu înțeleg să dezarme și, continuându-și ei politica lor de asimilare forțată și violentă față de români, nepăsători la observațiile timide și interesate ale moderatiunilor, chiar acești români greșiți revin la realitate și sunt siliți să-și reia politica lor de apărare, revendicare și afirmare.

Intrebăm, este cu puțință oare moderatiune atunci când chiar guvernul d-lui Khuen Hedervary auză că va continua cunoscuta politică de maghiarizare și desnaționalizare? Căci, iată ce zice Mesagiul de deschidere al Parlamentului unguresc, citit și iscălit de împăratul Franz Iosef:

I. — În privința votului universal: „Cea mai importantă problemă care nu se poate amâna este regularea din nou a chestiunii dreptului de vot. Guvernul nostru, cu privire la această chestie va prezenta Camerii, pe baza dreptului de vot universal, un astfel de proiect care, pe lângă *conservarea caracterului unitar național al statului ungar*, va corespunde cerințelor unei evoluții democratice“.

II. — În privința colonizărilor cu ungurii printre ținuturile locuite de români. „Intenționăm de asemenea tot întărirea

noastră și îmbunătățirea raporturilor noastre sociale, îndrumând într'o direcție potrivită *acțiunea de colonizare și parcelare*, continuând acea acțiune și aranjând pe cale legislativă chestiile atingătoare de colonizare“.

Ce însemnează aceste lucruri, le știu foarte bine toți românii. „Conservarea caracterului unitar național al statului maghiar“ înseamnă urmărirea unei fantome în dauna naționalităților, înseamnă continuarea fără de întrerupere a ideii de maghiarizare. Iar colonizările înseamnă desnaționalizarea și slăbirea elementului românesc, prin mijlocul ruperei maselor compacte de români cu ajutorul satelor noi de unguri.

Față de această acțiune, care arată că este o nebunie să ne închipuim că ungurii vor să dezarme, ce altă urmare poate avea „moderațiunea“ decât aprobarea tacită, adormirea contra-acțiunii românești și, în consecință, slăbirea poporului românesc din Ungaria?!

De aceia spunem noi: câtă vreme ungurii nu vor voi să se lepede de politica lor de desnaționalizare sau de favorizare a maghiarismului în paguba celorlalte naționalități, atâta timp nu va putea fi pace între ei și români. Situațiunea este dominată de faptul că ungurii au ambițiuni pe cari vor să le satisfacă prin orice mijloace și că românii, amenințați în ființa lor etnică de aceste ambițiuni, sunt nevoiți să se apere. Ungurii și românii sunt două tabere, față în față. Acei cari s'au declarat în ofensivă permanentă sunt ungurii; ei sunt aceia cari atacă mereu. Pot oare românii să dezarmeze ei și, atacurile venind mereu, din ce în ce mai furioase, să surâză inamicului și să fie... moderați? Poate fi moderațiune sub ploaia de gloanțe? Mihail Kogălniceanu zicea de acum 60 de ani unguirilor: să ne unim, dar să băgați întâiu sabia în teacă.

Ungurii însă nu vor s'o facă și cine-i cunoaște — românii îi cunosc foarte bine — știe că n'au s'o facă de bună voie. Acei cari își închipuesc că prin persuaziune sau prin arătarea nevoiei ca cele două popoare să meargă împreună, ungurii vor învăța minte — se înșeală. Mihail Kogălniceanu propovăduia unguirilor ideile aceste de acum șase decenii, dar n'a isbit la nimic. Ar fi o iluziune primejdioasă să ne închipuim că chestiunea se va tranșa altfel decât prin luptă și prin afirmarea puterii românești ca o putere națională, de care să se frângă, neputincioase, toate loviturile unguirilor.

Politica românească din Ungaria trebuie să tindă la acest singur lucru: să ajungă o putere. Eu unul prevăd că politica de maghiarizare a unguirilor, departe de a-și pierde ascuțișul în cursul anilor ce vor veni, se va înăsprî și mai mult. Politica aceasta se va înăsprî, pe măsură ce conștiința națională se va deșteptă la români. Românii, deveniți din ce în ce mai români, vor deveni, în mod firesc, din ce în ce mai exigenți, iar ungurii

vor răspunde, fără îndoială, cu o politică tot mai înverșunată și mai pătimăș anti-românească. Cine observă lucrurile de aproape nu poate să nu aibe convingerea că pe românii de dincolo îi așteaptă un viitor de frământări mari și de lupte crâncene.

Ungurii vor duce războiul — căci va fi războiu — fără de cruțare. În această direcțiune, nu se vor da în lături dela nici un mijloc. Când, prin creșterea puterii românești, ei se vor simți la strâmtoare sau vor observa că lucrurile merg într'acolo, vor lepădă stratul falș de liberalism și civilizație pe care l-au pus peste vechia lor fire și vor întrebuiță toate armele. Mă aștept ca să nu se dea îndărăt dela o lege de expropriere cu baioneta în scop de colonizare cu maghiari a plaiurilor românești.

Ungurii urmează de mult politica de colonizare a regiunilor locuite de români cu unguri; și mesagiul tronului, cu care s'a deschis Parlamentul domnului conte Khuen Hedervary, cuprinde, după cum am arătat, făgăduiala că guvernul va întreprinde o acțiune de colonizare și maghiarizare în stil mare. Acțiunea aceasta este îndreptată în primul rând în contra românilor.

Vor mai urmă desigur și alte acțiuni. Mulți români se plâng de aceasta și arată că împăratul Franz Iosef dă mână de ajutor ungurilor contra noastră. Impăratul a adoptat în totul politica și intereselē ungurilor, sacrificând pe acele ale naționalităților. În privința aceasta, să nu ne mai facem iluzii. Coroana, este de partea ungurilor, așa că naționalitățile trebuie să se sprijine numai pe ele și să fie convinse că numai atunci când, prin ele însă-și, vor fi o putere, numai atunci situațiunea se va schimbă pentru dânezele.

Problema se reduce pentru români la aceasta: ca românii de dincolo să ajungă o putere. Aci este nodul chestiunii. Pentru a ajunge însă o putere, e nevoie ca poporul întreg să fie pătruns de conștiința națională și să fie de partea *Partidului național*, care este singurul reprezentant al românilor din Transilvania și Ungaria, tocmai fiindcă este *național*. Lucrarea românilor trebuie să fie deci îndreptată în direcțiunea trezirei conștiinței naționale. Acesta este începutul și sfârșitul: conștiința națională. Când va fi ea, românii vor ști să se organizeze în asociațiuni culturale și economice, așa cum au făcut alte popoare, așa cum au făcut de pildă cehii și polonii și să ție piept cu bărbăție furtunilor cari fără de îndoială se vor abate asupra lor.

Eu unul, — dacă mi-e îngăduit să vorbesc personal — nu dau nimic pe nici o acțiune, oricât de strălucită ar fi, dacă nu are ca țintă deșteptarea românilor la *viața națională*. Când toți românii din Ungaria vor gândi și se vor simți ca *națiune*, ei nu vor avea să se mai teamă de nici o primejdie. Ungurii vor putea

să facă ce vor voi; puterea de rezistență a românilor va fi destul de mare ca să sfideze orice încălcare de drepturi. Dacă însă nu vor da destulă atențiune culturii și propagandei naționale, dacă nu vor pune la baza activității lor ridicarea maselor la conștiința națională, la unitatea culturală românească, atunci, mă tem. O spun pe față, sincer, fiindcă socot că lucrurile aceste trebuiesc spuse deschis, în publicitate. Mă tem. Comunitatul *Partidului național*, care explică alegerile, arată că o parte din poporul românesc nu a ajuns încă să deosebească *adevăratele sale interese naționale* și că unii intelectuali români, învățători și preoți, nu sunt încă destul de însuflețiți de idealurile naționale românești.

Aceasta este pentru mine unul foarte grav. Eu unul nu cred în putința păceii cu ungurii. Sunt convins că aceștia își vor îndoi puterile și își vor sistematiza acțiunea de maghiarizare. În consecință neavând în fața lor un popor pe deplin conștient de datoriile sale naționale și hotărât să se apere, mă tem, cum am spus la început, ca puterea maghiară să nu crească, disproporționat de covârșitoare, în paguba puterii românești.

Să luăm aminte. Acțiunea politică a *Partidului național* românesc este foarte importantă. Principala ei importanță însă este după mine unul că educă poporul românesc din punct de vedere politic și-l învață să fie *el*, să-și cunoască individualitatea etnică și aspirațiunile sale. Orice lucrare de educațiune națională este o operă de salvare națională.

Pentru România liberă, păstrarea individualității etnice a românilor de dincolo este o chestiune de viață. Ar însemna să ne tăiem singur isvorul vieții, dacă am putea admite ca românii de peste Carpați să se maghiarizeze și noi să rămânem cu desăvârșire izolați, față de o putere ungurească compactă la spate. Aceasta nu se poate și de aceia toți românii trebuie să fie atenți la lupta ce se dă peste Carpați, și, fără a impune fraților de sânge directive, să acorde simpatiile lor *numai* Partidului care reprezintă afirmarea integrală a drepturilor naționale românești.

Românii de aci nu trebuie să dea directive politice românilor de dincolo și nici să lase ca chestia românilor din Transilvania și Ungaria să se exploateze în țară de indiferent cine. Chestiunea românilor din Transilvania și Ungaria este o chestiune superior națională. Ea trebuie să fie legătura care să unească pe toți românii. Frații din Transilvania și Ungaria vor avea nevoie de simpatiile noastre, fiindcă pentru ei lupta abia începe de aci încolo, și, pentru aceasta, ei trebuie să se pregătească serios, iar nu să stea cu brațele încrucișate. Ținta românilor de pretutindeni trebuie să fie ca românii din Transilvania și Ungaria să ajungă la același grad de conștiință națională ca cehii sau polonii. Altfel, va fi rău de noi. Când românii din

Transilvania și Ungaria vor fi așa de tari ca cehii sau polonii în patriile lor, ungurii, învinși, vor fi siliți să întindă mâna pentru pace. Pacea cu ungurii nu va veni decât după ce se vor fi convinși, în urma a decenii de lupte furioase, că visurile lor de expansiune au fost numai vise.

Așa dar politica noastră să fie: sfortărea *tuturor românilor* pentru ca românii din Transilvania și Ungaria să ajungă la conștiință națională prin cultură românească, prin organizare economică și prin organizare politică.

Altă cale de scăpare nu există.

VASILE M. KOGĂLNICEANU

Fost Deputat.

DE ACELAȘ:

- Acte și Documente** din corespondența diplomatică a lui Mihail Kogălniceanu, relative la războiul Independenței României, 1877—1878. Volumul I (anul 1878) publicate de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1893, 630 file. Fascicola I și II din volumul II (anul 1877), cu facsimile publicate de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1894, pag. 160.
- Domnia lui Bibescu-Vodă** judecată de contemporanul său Mitropolitul Neofit al Unghro-Vlahiei în 1847 și o *Variantă a stihurilor lui Enaki Kogălniceanu* asupra Domnului Grigore Ghica, Voevod al Țării Moldovei, 1777, publicate de Vasile M. Kogălniceanu, Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1894, pag. 16.
- Căința încrederei** în boerii aristocrați și sfânta hotărâre de a nu-i mai crede, cu o *Protestație* de Mihail Kogălniceanu, Iași 1848. Reeditată din nou de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. „Voința Națională“, 1894, pag. 20.
- Noul acatist** al marelui Voevod Mihail Sturdza, de Mihail Kogălniceanu. Cernăuți 1848. Reeditat din nou de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1894, pag. 18.
- Acte relative la „2 Maiu 1864“** cu trei facsimile și trei stampe, publicate de Vasile M. Kogălniceanu cu o *Precuvântare* de Dimitrie A. Sturdza. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1894, pag. XVI—92 1892.
- Acte și documente relative la Unirea Ungariei cu România și la alianța ungarilor cu românii** contra Austriei în 1859. Documente inedite publicate de Vasile M. Kogălniceanu, Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1895, pag. 34.
- Moldova și Valahia Limba și literatura românească sau valahică** de Mihail Kogălniceanu, Berlin, 18 Ianuarie 1837. Cu traducere din nemțește, publicată de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. 1895. Tip. Carol Göbl, pag. 44.
- Răspuns ziarului „Pester Lloyd“**. Două articole extrase din „Românul“ dela 29 și 30 Sept. 1895. Buc. Tip. „Românul“, 1895, pag. 29.
- Frați Săteni**. Apel către țărani. Buc. Tip. Thoma Basilescu, foaie volantă, 1896. (Tipărită și ca articol de fond în ziarul „Românul“ No. 306 din 11 Ianuarie 1896).
- Românii...** Scrisoare către săteni. Broșură de propagandă de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Al. Lefteriu & Ispășescu, 1896, pag. 12.
- Chestiunea israelită română**. Discurs rostit de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Carol Göbl 1897, pag. 16.
- Die Judenfrage in Rumänien**. Vortrag des Abgeordneten, Vasile M. Kogălniceanu ins deutsche übertragen von Leon Schönfeld. Buc. Tip. Carol Göbl, 1897, pag. 19.
- Repausul Duminical**. Ziar de propagandă, 1897. „Românul“ de Duminecă și „Românul“ zilnic în colaborare cu d. Vintilă C. A. Rosetti. Buc. 1895, 1896 și 1897.
- Steaua Dunărei**. Organ săptămânal democrat. Fondat de Mihail Kogălniceanu, la 1855. Seria II, Buc. Tip. Universala, 1897, 1898 și 1899.
- Saday Millet**. (Vocea Națiunii). Organ săptămânal, scris în limba turcă și română, 1898.
- Chestiunea Dobrogei** înaintea Parlamentului. Cuvânt rostit în ședința Camerei dela 29 Ianuarie 1899, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Universala, 1896, pag. 23.
- Expulzările**. Interpelare adresată d-lui Ferechide, ministru de interne, în ședința Camerei dela 1 Martie 1899. Buc. Tip. Universala, 1899. Supliment la „Steaua Dunărei“ No. 86.
- Ferma Model Laza** dela înființare până în prezent, de Vasile M. Kogălniceanu, inspector agricol. Editată de Ministerul Agriculturii. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1900, pag. 122.
- Două țări agricole Ungaria și România**. Schițe economice de Vasile M. Kogălniceanu, inspector agricol. Editura Ministerului de Agricultură. Buc. Tip. Motzätzeanu, 1901, pag. 96. (Extras din Buletinul Ministerului de Agricultură).
- Povește despre Grădinile de legume** de Vasile M. Kogălniceanu. Editura Administrației Domeniului Coroanei. (Biblioteca Domeniului Coroanei). Cărticica XXIII-a. Buc. Tip. Gutenberg, 1902, pag. 72.
- Presa și Societatea agrară**, de Vasile M. Kogălniceanu, redactorul ziarului „Agrarul“. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1902, 22 file. Biblioteca ziarului „Agrarul“ No. 1.
- Studii făcute asupra Pelagrei** de profesorul *Dr. V. Babeș*, cu o prefață de Vasile M. Kogălniceanu. Biblioteca ziarului „Agrarul“, No. 2, Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1902 pag. 59.
- Legislația agrară și măsurile luate în favoarea agriculturii**, dela 1864 până azi, de Vasile M. Kogălniceanu. Lucrare făcută pentru congresul agrar din 14, 15 și 16 Dec. 1902. Buc. Tip. Minerva 1902, pag. 122.
- Rezoluțiuni luate de primul Congres agricol în România**. Buc. Tip. Gutenberg, 1903.
- „Agrarul“**. Organul Societății Agrare. Revistă săptămânală, anul 1902, 1903, 1904 și 1905. Buc. Tip. Thoma Basilescu.
- Ion Kalinderu și Operele sale**. Portret și schiță de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Gutenberg, 1903, pag. 51. Biblioteca ziarului „Agrarul“ No. 3.
- Galăț-Constanța**. Porto-franc de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1903, pag. 26. Biblioteca „Agrarului“ No. 4.
- Agrarienii și Industriași**. Răspuns la discursul d-lui Emil Costinescu, ministru de finanțe. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1903, pag. 46. Biblioteca „Agrarului“ No. 5.
- O chestiune la ordinea zilei**. **Docurile**, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1903, pag. 42.

- Agrarul**, ziar cotidian, 1904, No. 1—10, 1—21 Martie.
- Revista Expozițiunii Agrare**, No. 1 și 2, 1 Martie și 15 Aprilie 1904. Buc. Tip. Gutenberg, pag. 12—12.
- Imbunătățirea soartei țăranilor**. Două discursuri rostite în Parlament de Mihail Kogălniceanu în zilele de 25 Maiu și 1 Iunie 1862 cu o prefață de *Petre Grădișteanu* și o precuvântare, publicate de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. M. S. Niculescu, 1905, pag. XXXI—159.
- Chestiunea țărănească**. Ca anexe: Rapoartele șefilor de trupe asupra cauzelor cari au provocat răscola țăranilor din 1888 și o bibliografie a chestiunii țărănești. Buc. la tipografiile Gutenberg și Universală, 1906. (Apărută în Decembrie 1905, pag. 180).
- La Question Agraire en Roumanie**. Extrait du „*Courrier Européen*“, du 12 Oct. 1906, Paris. Prefață la „Câteva cuvinte“ în *Chestiunea țărănească* de *Daniel Klein*, inginer silvic. Buc. Tip. Clemeția, pag. 16.
- Câteva considerente asupra **Industrializării fructelor**, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Gutenberg, 1906, pag. 24.
- Patruzeci de ani de civilizațiune românească**. Cât am propășit în vremea aceasta, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Munca, 1906, pag. 14. (Articol apărut în „*Epoca*“ din 14 Maiu 1906).
- Liga culturală**. Nepăsarea națională. Vina politicianului. Direcția în care ar trebui să se lucreze pe calea culturală. Românii din Ungaria și Macedonia. Starea actuală a ligei. Ce este de făcut pentru viitor, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Munca, 1906, pag. 15.
- Drepturile Dobrogenilor**, Mihail Kogălniceanu și Dobrogea. Starea de față a românismului. Popularea Deltei. Drepturi politice, de Vasile M. Kogălniceanu. (Articol apărut în „*Epoca*“ din 21 Maiu 1906). Buc. Tip. Munca, 1906, pag. 15.
- Improprietățile țărănești**. Nevoia improprietărilor noi. Raportul dintre proprietatea mare și cea mică. Legende și prejudecăți. Argumentele adversarilor improprietărilor. Proprietatea latifundiară și absenteistă. Temeri nedrepte. Ce are țara de câștigat de pe urma improprietărilor noi. Datele statistice la proprietatea mică și la cea mare. Teama de scădere a producțiunii agricole. Nevoia improprietărilor din timp. Starea proprietății mari din punctul de vedere economic și social. Buc. Tip. Regală, 1906, pag. 32.
- Istoricul chestiunii țărănești**. Discurs rostit la întâiul Congres de științe sociale din România în prima ședință generală dela 24 Septembrie 1906, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Carol Göbl, 1906, pag. 14.
- Către săteni. Dorințele țăranilor**. Programul partidului țărănesc, dezvoltat în sala Opler (București) în 6 Septembrie 1906. Tip. Carol Göbl S-sor Ion St. Rasidescu, 1906, pag. 16, ediția I fără Motto. *Idem* ediția II cu Motto.
- Un cuvânt asupra invoierilor agricole**. Conferința ținută la Ateneul Român din București în seara de 2 Februarie 1907, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Profesională, 1907, pag. 32.
- Chestiunea țărănească: „Două lumi“**. Deosebirea între orașe și sate. Pătrunderea civilizațiunii dela orașe la sate. Deosebiri adânci între cele două lumi. În ce constă aceste deosebiri. Atitudinea greșită de până acum. Ce ar trebui făcut de azi înainte. În loc de două lumi o lume românească. Buc. Tip. Munca, 1906, pag. 15.
- „**Steaua Dunării**“. Revistă poporanistă. Seria III. Anul I, No. 1 din 16 Martie 1907. (Apărut numai un singur număr din cauza procesului monstruos ce mi s'a intentat de guvernul liberal și a întemnițării mele în arestul dela Giurgiu dela 3 Aprilie—9 August 1907).
- Imbunătățirea soartei țăranilor**. Două discursuri rostite în Parlament în zilele de 25 Maiu și 1 Iunie 1862 de Mihail Kogălniceanu, cu prefață de *Petre Grădișteanu* și introducere de Vasile M. Kogălniceanu. Biblioteca pentru toți, No. 415—416. Editura Leon Alcalay. Buc. 1908, pag. 176.
- Desrobirea țăganilor. Ștergerea privilegiilor boierești. Emanciparea țăranilor**, de Mihail Kogălniceanu. Discurs rostit în Academia Română. Ședința solemnă dela 1 Aprilie 1891 de Mihail Kogălniceanu. Cu o noiiă critică de d-l Profesor Dragomirescu (2 portrete); cu o precuvântare de Vasile M. Kogălniceanu, Biblioteca Românească No. 25. Editura Socec & Co. Buc. 1908, pag. 111.
- Improprietățile țărănești în România**. Rezultatele admirabile date improprietării. Un curent fals. Adevărul asupra improprietărilor. Rezultatul improprietărilor din 1881 și 1889. Neteimecinia învinuirilor. Țăranii și locurile de casă. Nerespectul legilor. Obștiile de arendare și improprietările. Articole apărute în „*Gazeta Transilvaniei*“ din 2, 3, 5 și 7 Iulie 1909. Buc. Tip. Eminescu, 1909, pag. 18.
- O campanie urâtă pe o chestie mică**. În contra libertății comerțului de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Eminescu, 1909, pag. 24.
- Dobrogea. Drepturi politice fără libertăți** comerțului de Vasile M. Kogălniceanu, Buc. Tip. G. Ionescu, 1910, pag. 340. Anexe și 2 facsimile.
- Die Agrarfrage in Rumänien nach dem Bauernaufstand vom Jahre 1907**. Eine historisch-ökonomische Skizze von Vasile M. Kogălniceanu.
- Roumains et Hongrois** après les élections de Hongrie. Socec, 1910, pag. 16.
- Politica românilor față de unguri**. După alegeri. Carol Göbl S-s Rasidescu, 1910, pag. 16.

Vor apare:

1. Activitatea lui Mihail Kogălniceanu la Paris și Chestiunea Dunării.
2. Secularizarea averilor monăstirești.
3. Mihail Kogălniceanu: Scrisorile sale cele mari.
4. Appendice aux Mémoires du Comte de la Vrancea.
5. Discursurile lui Mihail Kogălniceanu, rostite în jumătate de veac 1840—1891.
6. Un an de luptă democratică.
7. Revoluțiunea agrară din 1907. România în vremile moderne.
8. Nevoia înființării unui partid adevărat democrat.
9. Chestiunea Improprietărilor (sub presă).

VERIFICAT

1987

VERIFICAT
2007